

ARALASHTIRILGAN TA'LIM MODELLARI: AN'ANAVIY VA RAQAMLI
YONDASHUVLARNI BIRLASHTIRISH

Nazarov Toshpolat

*Pedagogika va Psixologiya fakulteti maktab menejment kafedrası o'qituvchisi
Jizzax davlat pedadogika unversiteti pedagogika va psixologiya fakulteti maktab
menejmeti yo'nalishi 820-22-guruh*

**Ulug'murodova Muhabbat Sobir qizi
Islomova Ruxshona Islom qizi**

Annotatsiya Talabalarga kasbiy ta'lim berishda aralash ta'lim texnologiyalarini joriy etish istiqbollari ko'rib chiqiladi, aralash ta'lim shakllarini amalga oshirishda yuzaga keladigan muammolar yoritiladi. Aralash ta'limning mavjud modellari, ularni Universitet tizimi sharoitlariga moslashtirish yo'llari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: aralash ta'lim, an'anaviy ta'lim modeli, mustaqil ta'lim, onlayn ta'lim.

Aralash ta'lim ommaviy internet paydo bo'lishidan ancha oldin mavjud bo'lgan. HR xodimlarni rivojlantirish bo'yicha mutaxassis Josh Bersin o'zining "Blended Learning Book: Best Practices, Proven Methodologies and Lessones" asarida ta'limga ushbu yondashuvni rivojlantirishning to'rt bosqichini belgilaydi.

Aralash ta'lim shunchaki zamonaviy texnologiya emas. Bu sizga klassik tizimi va zamonaviy onlayn ta'limning ijobiy tomonlarini birlashtirish imkonini beradi. Ammo aralash ta'limni joriy qilaman deb o'ylamang va darhol sinfda men uchun hamma narsa juda yaxshi bo'ladi. O'qituvchi avvalo o'z mentalitetini tiklashi kerak. Nazariy jihatdan, aralash ta'lim o'quvchilarning ta'lim maqsadlariga erishishda yordam berish uchun eng samarali amaliyotlarni birlashtirib, yuzma-yuz va masofaviy formatlardan eng yaxshisini olishi kerak. Aralash ta'lim bu kompyuter grafikasi, audio va video, interfaol elementlar va boshqalar kabi maxsus axborot texnologiyalaridan foydalanadigan elektron ta'lim elementlari bilan auditoriya o'qitishning an'anaviy shakllarining kombinatsiyasi. Aralash ta'limda o'quv jarayoni an'anaviy va elektron ta'lim bosqichlari ketma-ketligi bo'lib, ular vaqt o'tishi bilan almashinadi. Aralash ta'limga o'tishda yuzaga kelgan muammolar:

☒ texnik jihozlarning yetarli emasligi va rivojlanmagan internet Infratuzilmasi;

☒ raqamli kompetensiyalarni past darajada bilish - talabalar va o'qituvchilar orasida;

• yomon ishlab chiqilgan dastur yoki dars.

Birinchi va asosiy o'zgarish o'qituvchi endi bilim manbai emas degan postulatni qabul qilishdir. O'qituvchi-ma'ruzachi g'oyib bo'lishi kerak va uning o'rnida o'qituvchi-yordamchi paydo bo'lishi kerak. O'qituvchi o'quvchilarga nimanidir o'rgatish

majburiyatini oladi, degan fikrdan voz kechish kerak. Talabalar o'rganishlari kerak, o'qituvchi esa o'quv jarayonining tashkilotchisidir. O'qituvchi-yordamchi u ishni shunday qurishi kerakki, talabalar o'zlari mavzuning har bir aniq masalasi bo'yicha o'z darajasini aniqlay olishadilar. Onlayn Ish, auditoriya ishlash, ma'lum vaqt davrlari (masalan, haftalar) so'rovnomalari, baholash mezonlari. jadvallari, rivojlanish jadvallari bilan boshlanishi va to'ldirilishi kerak. Bunday ish natijasida talabalar o'z ishlari haqida ma'lumot oladilar, mavzuni bilish darajasini baholaydilar va qaror qabul qiladilar: yo o'qituvchining maslahatini oladi, yoki murakkabroq muammolar bilan shug'ullanadi. O'qituvchi talabalarga o'z ishlarini baholashda va shakllantirishni baholash vositalari tizimini yaratish orqali qayerda va qanday oldinga siljish kerakligini hal qilishda yordam beradi. Yordamchi o'qituvchi talabalarga quyidagi yo'llar bilan bilim olishlari uchun sharoit yaratadi:

- O'quv jarayonini onlayn va oflayn qismlarga bo'lish;
- Guruh va individual ish shakllaridan foydalangan holda vazifalar tizimini yaratish;
- Formativ baholash tizimini yaratish.

Raqamli qismidagi aralash ta'lim talabalar faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarni to'playdigan va uni o'qituvchiga va talabalarning o'ziga taqdim etadigan texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin. LMS yordamida siz talaba tizimga qachon kirganini va uning mustaqil darslari qanday o'tganini nazorat qilishingiz mumkin. Va, albatta, natijalarni avtomatik ravishda baholaydigan va o'qituvchining vaqtini tejaydigan fikr-mulohazalarni taqdim etadigan keng tarqalgan onlayn testlar mavjud. Sog'liqni saqlash sohasida onlayn o'rganish yuzma-yuz mashg'ulotlarni to'ldiradigan va jamoaviy hamkorlikka tayyorlaydigan materiallar va tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin. Bunday materiallar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

1. Vaqt o'tishi bilan kasal organlarning shikastlanishini simulyatsiya qilish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan 3D animatsiya modellari.
2. Davolash sharoitida turli xil kasalliklarga chalingan bemorlar uchun zarur bo'lgan Qarorlar daraxtini o'rganish uchun vaziyatga asoslangan amaliyot.
3. Qaror qabul qilishda talabalarning javoblarini ko'rib chiqing va tanlangan tanlov asosida darhol fikr-mulohazalarni taqdim etadigan xavfsiz muhitda muloqot qiling.

Onlayn o'rganish, shuningdek, aralash hodisaning yuzma-yuz qismidan keyin ishlashni davom ettirishning samarali usuli bo'lishi mumkin. Ko'pgina simulyatsiya usullari jarrohlik va akusherlik simulyatsiyalarida ishlatiladigan tibbiy manekenlar

Onlayn o'rganish, shuningdek, aralash hodisaning yuzma-yuz qismidan keyin ishlashni davom ettirishning samarali usuli bo'lishi mumkin. Ko'pgina simulyatsiya usullari jarrohlik va akusherlik simulyatsiyalarida ishlatiladigan tibbiy manekenlar

kabi ilg'or bo'lishi mumkin bo'lgan simulyatorlardan foydalanadi, haqiqiy puls, tana harorati va EKG ko'rsatkichlari. Hatto ba'zi manekenlarning terisi ham haqiqiy ko'rinadi.

Simulyatsiyaning afzalliklari oddiy ular sizga xavfsiz muhitda yangi ko'nikmalarni egallash uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni mashq qilish va takrorlash imkonini beradi. Simulyatsiyalar, ayniqsa, stressli vaziyatlarga tezda javob berish uchun evristika va mushak xotirasi zarur bo'lgan holatlarda samarali bo'ladi. Treningda simulyatsiya yondashuvi mashq qilingan harakatni yoki harakatlar to'plamini takrorlash muvaffaqiyatini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Shunday qilib, biz aralash ta'limni ilmiy tahlil va o'quv amaliyotining yangi Ob'ekti sifatida an'anaviy va raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiyalashning o'ziga xos xususiyatlari va mexanizmlarini tushuntirish, tarkibiy va funktsional tashkil etish turlarini asoslash, o'quv

XULOSA

Aralash modellar o'quvchilarni to'g'ri qaror qabul qilish, ongli tanlov qilish va buning uchun javobgar bo'lish uchun shakllantirishi kerak. Ularda axborot makonida ishlash, mustaqil ravishda axborot izlash, tanlash va tahlil qilish, turli zamonaviy texnologiyalar yordamida olingan. natijani taqdim etish ko'nikma va malakalari shakllanadi. Aralash ta'lim usuli kontseptsiyasini, shuningdek, uning maqsadlari va ta'kidlangan afzalliklarini hisobga olgan holda, qo'shimcha resurslarni jalb qilgan holda moslashuvchan asosda o'qitishni tashkil etish imkonini beradigan aralash ta'lim usuli, deb aytishga to'liq asoslar mavjud. Ham o'quv, ham texnologik, pedagogika fanlarini o'qitishni yangi samarali bosqichga olib chiqishga va universitetlarning ta'lim tizimidagi mavjud muammolarni qisman bartaraf etishga qodir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Комилова, М. О. (2022). Организация Смешанного Обучения У Студентов Медиков. *International Journal of Formal Education*, 1(11), 27-33.
2. Комилова, М. О. (2022). СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ: Комилова Малохат Олимовна, Старший преподаватель Ташкентской медицинской академии. *Образование и инновационные Исследования международный научно-методический журнал*, (6), 119-121.
3. Комилова, М. О. (2022). ПОДХОДЫ «РОТАЦИЯ СТАНЦИЙ» В СМЕШАННОМ ОБУЧЕНИИ. *Gospodarka i Innovacje*, 23, 347-350.
4. Комилова, М. О. (2022). СМЕШАННОЕ ОБУЧЕНИЕ ЕЁ ПРОБЛЕМЫ В РЕАЛИЗАЦИИ.
5. Komilova, M. (2023). DIGITAL COMPETENCES IN BLENDED LEARNING. *Science and innovation*, 2(B2), 340-345.

